

Sygn. akt VI 1 U 1357/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 września 2015r.

Sąd Rejonowy Gdańsk – Południe w Gdańsku Sekcja ds. (...) w VI Wydziale Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w składzie:

Przewodniczący:	SSR Ewa Dawidowska - Mysza
Protokolant:	stażysta Joanna Mrówczyńska

po rozpoznaniu w dniu 10 września 2015 r. w Gdańsku

na rozprawie

sprawy M. B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o jednorazowe odszkodowanie

z odwołania od decyzji z dnia 25 września 2014 r., znak (...) - (...) (...)

z udziałem strony zainteresowanej (...) S.A. w K.

Zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje wnioskodawcy M. B. prawo do jednorazowego odszkodowania w kwocie 40 150 zł (czterdzieści tysięcy sto pięćdziesiąt złotych) tytułem 55 % uszczerbku na zdrowiu w związku z wypadkiem przy pracy w dniu 18 kwietnia 2014r.

Sygn. akt VI 1 U 1357/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 25 września 2014 roku znak (...) - (...) -SER Zakład Ubezpieczeń Społecznych odmówił M. B. prawa do jednorazowego odszkodowania z tytułu uszczerbku na zdrowiu doznanego wskutek wypadku przy pracy w dniu 18 kwietnia 2014 roku. W uzasadnieniu organ rentowy podał, że w protokole ustalenia okoliczności i przyczyn wypadku przy pracy ustalono, że wnioskodawca samowolnie użył pilarki tarczowej i wykonywał pracę wzbrowną pracownikom młodocianym.

Od powyższej decyzji wnioskodawca M. B. wniósł odwołanie wnosząc o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez przyznanie mu prawa do jednorazowego odszkodowania z tytułu wypadku przy pracy. W uzasadnieniu ubezpieczony zarzucił błędne ustalenie stanu faktycznego przez ZUS, albowiem protokół powypadkowy nr (...) jako przyczynę wypadku wskazuje między innymi niedostateczny nadzór nad pracą pracownika młodocianego przez bezpośredniego przełożonego. Tym samym w przedmiotowej sprawie nie zachodzi okoliczność wyłącznej winy ubezpieczonego. W takiej sytuacji zachodzą przesłanki do przyznania ubezpieczonemu odszkodowania.

W odpowiedzi na odwołanie ZUS wniósł o oddalenie odwołania i podtrzymał swoje dotychczasowe stanowisko w sprawie.

Postanowieniem z dnia 17 grudnia 2014r. sąd wezwał do udziału w sprawie w charakterze zainteresowanego (...) spółkę akcyjną w G.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 1 września 2013 roku pomiędzy R. Fabryka (...) w K. a M. B. doszło do zawarcia umowy na czas nieokreślony w celu przygotowania M. B. do zawodu stolarz (...). Nauka zawodu miała trwać trzy lata od dnia 1 września 2013 roku do dnia zdania egzaminu czeladniczego, nie dłużej jednak niż do dnia 31 sierpnia 2016 roku.

Zgodnie z punktem II.1 umowy, przygotowanie zawodowe miało odbywać się w R. Fabryka (...) w K. pod nadzorem H. R.. Pracodawca zobowiązał się między innymi do zatrudnienia i szkolenia młodocianego zgodnie z programem praktycznej nauki zawodu, zaopatrzenia młodocianego w przewidziany na danym stanowisku sprzęt ochrony osobistej, narzędzia pracy, materiały i inne potrzebne urządzenia, stosować się do przepisów o ochroni pracy i zdrowia młodocianych.

(dowód : umowa o pracę w celu przygotowania zawodowego k. 1-2 akt osobowych

W dniu 3 września 2013 roku Marin B. odbył szkolenie wstępne w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy oraz instruktaż stanowiskowy jako uczeń – stolarz. Marin B. zapoznany został również z oceną ryzyka zawodowego na stanowisku pracy.

(dowód : zaświadczenie, k. 1-2 akt osobowych

karta szkolenia, akta osobowe

potwierdzenia zapoznania, k. 4 akt osobowych

J. M. zatrudniony był w R. Fabryka (...) w K. na stanowisku kierownika produkcji. Jemu bezpośrednio podlegał mistrz działu -R. D. .

M. B. w związku z zawartą umową o pracę w celu przygotowania zawodowego wykonywał czynności zlecone mu przez J. M. lub R. D..

Początkowo M. B. wykonywał proste czynności polegające na zmiataniu trocin, skręcaniu elementów, przykręcaniu, pakowaniu palet.

Pakowanie palet polegało na owijaniu elementów (drzwi lub okien) folią, obłożeniu narożnikami, wykonaniu szkieletu z desek deskami, skręceniu i zabandowaniu całości.

stolarskich.

(dowód :

-zeznania J. M., zapis audio video od 00:54:30- 01:14:44 , nadto protokół , k. 43-44

-zeznania M. Ł., zapis audio video od 00:22:48 -00:34:35 , nadto protokół k. 40-41

-zeznania R. D. zapis audio video od 00:34:42- 00:54:10 , nadto protokół, k. 41-43

-zeznania wnioskodawcy zapis audio video od 00:02:55 00:17:30 i od 01:26:57 01:35:46, nadto protokół k. 39-40 i 45-46

W dniu 18 kwietnia 2014 roku M. B. rozpoczął pracę o godzinie 7.00. Kierownik J. M. zlecił wnioskodawcy zapakowanie palet, tj okrycie drzwi folią i zamontowanie desek obwiedniowych. Wnioskodawca miał wykonać tę pracę samodzielnie. J. M. nie upewnił się, czy pracownik młodociany ma do tego celu niezbędne materiały tj. folię i deski potrzebne do wykonania szkieletu. Jego zdaniem mistrz R. D. winien zabezpieczyć organizację pracy pracownika młodocianego. Dla niego było oczywiste, że mistrz R. D. miał sprawdzić, czy są deski potrzebne do zapakowania palet. Natomiast kierownik R. D. nie został poinformowany przez kierownika, że ma sprawować nadzór w tym dniu nad uczniem. Mistrz R. D. nie kontrolował pracy wykonywanej przez wnioskodawcę. W związku z tym, że powyższą pracę zlecił mu kierownik, to R. D. „nie mieszał się w to”. Nie sprawdził, czy pracownik miał odpowiednie materiały tj. deski do wykonania nałożonego na niego zadania.

M. B. zgodnie z poleceniem kierownika przystąpił do jego wykonania. W związku z tym, że nie było przygotowanych żadnych desek do wykonania konstrukcji zabezpieczającej podczas transportu. Wnioskodawca od rana przycinał deski przy użyciu pilarki tarczowej. Do chwili wypadku nikt nie zwrócił mu uwagi, że nie może samodzielnie przycinać desek. Do chwili wypadku do godziny 11.30 zapakował ponad 10 palet. Zarówno J. M. jak i R. D. nie sprawowali nad nim nadzoru. .

Około godziny 11.30 M. B. po raz kolejny podszedł do pilarki tarczowej w celu przycięcia desek potrzebnych do zabezpieczenia paczki z drzwiami. M. B. ułożył deskę na przykładnicy pilarki. W czasie ustawiania deski w linii cięcia jego prawa dłoń znalazła się w strefie pilarki na desce do cięcia. W wyniku niezamierzonego zadziałania na lewy przycisk sterowniczy nastąpiło uruchomienie ruchu roboczego pilarki, przyciśnięcie dłoni kapturem ochronnym do deski oraz ruch roboczy piły. Na skutek tego doszło do amputacji prawej dłoni M. B..

(dowód:

- protokół nr (...) ustalenia okoliczności i przyczyn wypadku przy pracy k. 2-3

-zeznania J. M., zapis audio video od 00:54:30- 01:14:44 , nadto protokół , k. 43-44

-zeznania M.Ł., zapis audio video od 00:22:48 -00:34:35 , nadto protokół k. 40-41

-zeznania R. D. zapis audio video od 00:34:42- 00:54:10 , nadto protokół, k. 41-43

-zeznania wnioskodawcy zapis audio video od 00:02:55 00:17:30 i od 01:26:57 01:35:46, nadto protokół k. 39-40 i 45-46)

W protokole nr (...) ustalenia okoliczności i przyczyn wypadku przy pracy pracodawca wnioskodawcy uznał zdarzenie z dnia 18 kwietnia 2014 roku jako wypadek przy pracy. Wypadek ten spełnia w ocenie pracodawcy wymogi zdefiniowane w ustawie o świadczeniach pieniężnych z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych. Bezpośrednią przyczyną wypadku, któremu uległ wnioskodawca był niedostateczny nadzór nad pracą pracownika młodocianego przez bezpośredniego przełożonego, wykonywanie przez M. B. pracy wzbronionej dla pracownika młodocianego, użycie pilarki tarczowej do cięcia poprzecznego typu (...) 35 przez poszkodowanego i operowanie dłońmi w strefie niebezpiecznej maszyny.

(dowód:- protokół nr (...) ustalenia okoliczności i przyczyn wypadku przy pracy k. 2-3)

Biegły ortopeda A. B. stwierdził w opinii, że długotrwały uszczerbek na zdrowiu u wnioskodawcy związany z wypadkiem przy pracy z dnia 18 kwietnia 2014 w oparciu o Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 18.12.2002 (Dz. U. Nr 234, poz. 1974 – par.9.1 i 9.2) oraz załącznika do w/w Rozporządzenia wynosi z punktu 133 – 55%. W uzasadnieniu biegły wskazał, że w wyniku urazu doszło do utraty przez M. B. ręki prawej na poziomie nadgarstka jest to okaleczenie trwale dając duży stopień inwalidztwa, co upoważnia do uznania 55% uszczerbku na zdrowiu.

(dowód: protokół oględzin sądowo – lekarskich k. 56-57)

Sąd zważył co następuje:

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o dokumenty zgromadzone w toku postępowania, w szczególności w oparciu o dokumentację zawartą w aktach rentowych, której autentyczności nie kwestionowano w toku postępowania, jak również na podstawie opinii sądowo – neurologicznej sporządzonej dla potrzeb niniejszego postępowania.

W ocenie Sądu przedstawiona przez biegłego sądowego A. B. opinia jest rzetelna i kompleksowa, została oparta na wszechstronnym wywiadzie co do stanu zdrowia wnioskodawcy oraz na podstawie dokumentacji medycznej. Z tego też względu Sąd uwzględnił ją ustalając stan faktyczny. Wnioski w opinii nie były kwestionowane przez strony postępowania.

Sąd dał wiarę zarówno zeznaniom wnioskodawcy M. B., ponieważ są one spójne, szczerze i spontaniczne. Również zeznania świadków R. D., M. Ł. i J. M. w zakresie okoliczności istotnych dla ustalenia stanu faktycznego w niniejszej sprawie zasługują na przyznanie im waloru wiarygodności. Świadkowie potwierdzili, że w dniu 18 kwietnia 2014r. nikt nie sprawował nadzoru nad pracą wykonywaną przez młodocianego pracownika, nikt nie sprawdził, czy ma on niezbędne materiały potrzebne do wykonania nałożonego na niego zadania. Nikt w tym dniu nie zwrócił mu uwagi, aby nie ciął samodzielnie desek. Świadek J. M. uważał, że nadzór nad pracą wykonywaną przez wnioskodawcę oraz sprawdzenie, czy ma on materiały potrzebne do wykonania zadania ciążyły na mistrzu działu, zaś mistrz R. D. uważał, że skoro on nie zlecił zadania, to nie będzie się wtrącał w sposób wykonania prac. W związku z tym nikt z przełożonych nie sprawdził, czy wnioskodawca ma potrzebne materiały, jak również na bieżąco nie sprawował nad nim kontroli i nadzoru. Również inni pracownicy zatrudnieni w firmie nie zwracali uwagi na pracę wnioskodawcy.

Zgodnie z treścią przepisu art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (tekst jednolity: Dz.U.2015.1242 z późn. zm.), za wypadek przy pracy uważa się nagle zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną powodującą uraz lub śmierć, które nastąpiło w związku z pracą: podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika zwykłych czynności lub poleceń przełożonych: podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika czynności na rzecz pracodawcy, nawet bez polecenia: w czasie pozostawania pracownika w dyspozycji pracodawcy w drodze między siedzibą pracodawcy, a miejscem wykonywania obowiązku wynikającego ze stosunku pracy.

Podkreślić należy, iż w niniejszej sprawie przesłanki zdarzenia określone w cytowanym przepisie nie były podstawą sporu.

Dlatego też w niniejszej sprawie należało ustalić, czy zachodzi sytuacja przewidziana w art. 21 ust 1 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych zgodnie z którym świadczenia z ubezpieczenia wypadkowego nie przysługują, gdy wyłączną przyczyną wypadku przy pracy było udowodnione naruszenie przepisów dotyczących ochrony życia i zdrowia, spowodowane umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa.

Przypomnieć trzeba za J. S. w głosie do wyroku SN z dnia 10 czerwca 1999 r., II UKN 687/98, OSP 2001/2/34), iż przepis wyodrębnia trzy przesłanki wyłączające prawo do świadczeń przewidzianych ustawą. Są nimi:

- a) przesłanka obiektywna - naruszenie przez pracownika przepisów dotyczących ochrony życia i zdrowia;
- b) przesłanka subiektywna - umyślność lub rażące niedbalstwo;
- c) wyłączne przyczynienie się pracownika do powstania wypadku. [...],

przy czym wszystkie warunki muszą być spełnione łącznie, ażeby wyłączyć prawo do świadczeń. Ciężar dowodu co do istnienia tych okoliczności spoczywa na pracodawcy lub na Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych, którym musi wykazać, że zaistniały wszystkie przesłanki wyłączające prawo do świadczenia z ubezpieczenia wypadkowego.

Mając zatem powyższe na względzie w niniejszej sprawie należy rozważyć, czy M. B. swoim działaniem naruszył przepisy dotyczące ochrony życia i zdrowia, jeśli tak, to czy naruszenie przez niego przepisów nastąpiło umyślnie lub w stopniu rażącego niedbalstwa, oraz czy to zachowanie wnioskodawcy stanowiło wyłączną przyczynę wypadku z dnia 18 kwietnia 2014 roku, przy czym dla odmowy świadczenia wypadkowego wszystkie te warunki muszą być spełnione łącznie.

Wnioskodawca M. B. naruszył zasady bhp w ten sposób, że przystąpił do samodzielnego wykonywania pracy mimo zagrożenia, jakie przedstawiała piła tarczowa.

Jednakże samo stwierdzenie naruszenia powyższych zasad nie oznacza wyłączenia uprawnienia do świadczeń z ubezpieczenia wypadkowego, gdyż konieczne jest ustalenie, czy powyższe naruszenie nosi znamiona działania wyłącznego przez poszkodowanego .

Z ustaleń niniejszej sprawy nie budzi wątpliwości, że do zaistnienia powyższego wypadku przyczynił się również J. M. oraz R. D. . J. M. jako kierownik zakładu był przełożonym M. B. i zlecił mu wykonanie zadania. W związku z tym był zobowiązany sprawować nad nim dalszy nadzór, ewentualnie umówić z mistrzem, że przejmie nad nim kontrolę. Natomiast R. D. jako mistrz działu był bezpośrednim przełożonym wnioskodawcy i w związku z tym winien dopilnować pracy pracownika młodocianego , który wykonywał zadania na podległym mu dziale

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 15 grudnia 2010 roku (Dz. U. 2010, nr 244, poz. 1626) w § 8 ust 2 pkt 4 stanowi, że podmioty przyjmujące uczniów lub młodocianych na praktyczną naukę zawodu nadzorują przebieg praktycznej nauki zawodu.

Z powyższego przepisu wynika, że na pracodawcy zatrudniającego pracownika w celu przyuczenia do zawodu ciąży szczególnie obowiązek zapewnienia nadzoru nad wykonywaniem pracy przez taką osobę. Obowiązek ten jest jedynym z elementów wzmożonej ochrony pracownika, który nie ma doświadczenia zawodowego, nie ma wyuczonego zawodu, a jego doświadczenie życiowe również jest ograniczone wiekiem. Obostrzenia przy zatrudnianiu pracowników w celu przyuczania do zawodu mają na celu ochronę ich zdrowia i należy ich bezwzględnie przestrzegać.

Odnosząc powyższe do przedmiotowej sprawy wskazać należy, że J. M. od wydania polecenia – około 7 rano do, chwili wypadku 11.30 nie interesował się wnioskodawcą. J. M., przed wydaniem wnioskodawcy polecenia pakowania palet, nie sprawdził, czy są w wystarczającej ilości materiały potrzebne do wykonania powierzonego zadania. Kierownik nie interesował się wnioskodawcą przez ponad 4 godziny pracy, nie zapytał, czy wnioskodawca nie potrzebuje pomocy, czy ma materiały, bądź też jakiegokolwiek trudności w wykonaniu powierzonego zadania. Nie przekazał również mistrzowi, aby dopilnował pracy młodocianego pracownika i sprawdził, czy ma on potrzebne materiały do wykonania zadania.

Również R. D. – mistrz działu jako bezpośredni przełożony wnioskodawcy nie sprawował nadzoru nad pracą. Uważał bowiem, że w tym dniu wnioskodawca M. B. nie podlegał mu w związku z tym, że zadanie do wykonania zlecił mu kierownik. Niemniej jednak jako osoba sprawującą nadzór nad danym działem , nie upewnił się, czy pracownik młodociany wykonujący pracę na jego dziale ma odpowiednie materiały do wykonania prac, jak również nie kontrolował na bieżąco sposobu wykonania pracy.

Należy też wskazać, że zgodnie z zawartą umową o pracę w celu przygotowania zawodowego pracodawca zobowiązał się między innymi do zaopatrzenia młodocianego w przewidziany na danym stanowisku sprzęt ochrony osobistej, narzędzia pracy, materiały i inne potrzebne urządzenia. Natomiast nie dopełnił tych obowiązków, gdyż nie zaopatrzone wnioskodawcy w niezbędne materiały do wykonania nałożonego zadania związanego z pakowaniem

palet. Nie przygotowano wnioskodawcy przyciętych desek, których mógłby użyć do pakowania palet i budowania konstrukcji zabezpieczającej drzwi podczas transportu.

Dlatego też analizując okoliczności niniejszej sprawy należy wskazać, że do wypadku w dniu 18 kwietnia 2014r. nie doszło na skutek wyłącznego przyczynienia się wnioskodawcy, lecz do zdarzenia przyczynili się również J. M. i R. D. poprzez brak zaopatrzenia w niezbędne materiały potrzebne do wykonania nałożonego zadania oraz poprzez brak nadzoru nad przebiegiem praktycznej nauki zawodu.

Trzeba zaznaczyć, że ustawa pozbawia ubezpieczonego prawa do świadczenia odszkodowawczego jedynie w przypadku wyłącznej winy ubezpieczonego, a więc takiej gdy inne osoby nie przyczyniły się w żadnym stopniu do powstania wypadku. Natomiast nawet najdrobniejsze przyczynienie się osoby trzeciej wyłącza możliwość pozbawienia ubezpieczonego świadczeń z ubezpieczenia wypadkowego. Nie jest istotne też, która z wymienionych przyczyn wypadku miała większy ciężar gatunkowy. Zgodnie z przytoczonym przepisem konieczne jest ustalenie, że wyłączną przyczyną wypadku było udowodnione przez zakład pracy (organ rentowy) naruszenie przez pracownika przepisów dotyczących ochrony życia i zdrowia, spowodowane przez niego umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa.

Sąd w niniejszym składzie podziela pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w wyroku z dnia 9 września 1998 r. (II UKN 186/98 OSNP 1999/21/698) zgodnie z którym do pozbawienia pracownika świadczeń z tytułu wypadku przy pracy nie jest wystarczające stwierdzenie, że zachowanie pracownika było „decydującą przyczyną wypadku”, jeśli nie było ono wyłączną jego przyczyną. (...) Wszystkie te przesłanki: wyłączność przyczyny, umyślne lub rażące niedbalstwo w naruszeniu przez pracownika przepisów z zakresu ochrony życia i zdrowia oraz spoczywanie ciężaru dowodowego w wykazaniu obu przesłanek na pracodawcy muszą być spełnione łącznie”.

Podobne stanowisko zajął Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 3 grudnia 2013r., (II UK 169/13, LEX nr 1421810) wskazując, że występowanie jakiegokolwiek współprzyczyny wypadku uniemożliwia stosowanie konstrukcji utraty prawa do świadczeń w myśl art. 21 ust. 1 ustawy z 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, albowiem z tego punktu widzenia nie ma znaczenia ani to, która z przyczyn wypadku miała większy ciężar gatunkowy, ani to, w jakim ewentualnie zakresie ubezpieczony przyczynił się do zdarzenia. Istotne jest jedynie, że istniały także inne przyczyny wypadku, niż ewentualne zawinienie ubezpieczonego.

Reasumując powyższe zdaniem Sądu nie było podstaw do pozbawienia ubezpieczonego prawa do odszkodowania w związku z wypadkiem przy pracy, gdyż organ rentowy, na którym spoczywał ciężar dowodu nie udowodnił przesłanek wyłączających prawo ubezpieczonego do tego świadczenia wynikających z art. 21 ust. 1 ustawy wypadkowej Z ustalonego w sprawie materiału dowodowego bezspornie wynika, że również zaniedbania po stronie pracodawcy przyczyniły się do tego, iż w dniu 18 kwietnia 2014r. wnioskodawcą M. B. uległ wypadkowi przy pracy.

Zgodnie z kolei z art. 11 ust. 1 w/w ustawy, ubezpieczonemu przysługuje jednorazowe odszkodowanie z tytułu wypadku przy pracy lub choroby zawodowej, jeżeli na skutek wypadku lub choroby zawodowej doznał stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu. Oceny stopnia uszczerbku na zdrowiu oraz jego związku z wypadkiem przy pracy dokonuje lekarz orzecznik lub komisja lekarska po zakończeniu leczenia i rehabilitacji.

Sąd zmienił zaskarżoną decyzję i zasądził tytułem jednorazowego odszkodowania kwotę 40.150 zł w oparciu o art. 12 ustawy wypadkowej zgodnie z którym, ubezpieczony ma prawo do wypłaty jednorazowego odszkodowania w przypadku, gdy doznał on długotrwałego lub stałego uszczerbku na zdrowiu w wyniku wypadku przy pracy lub choroby zawodowej.

Zgodnie z Obwieszczeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 26 lutego 2014 roku w sprawie wysokości kwot jednorazowych odszkodowań z tytułu wypadku przy pracy lub choroby zawodowej w okresie od dnia 1 czerwca 2014 r. do dnia 31 marca 2015 r. kwota jednorazowych odszkodowań z tytułu wypadku przy pracy lub choroby zawodowej, o której mowa w art. 12 ust.1 Ustawy z dnia 30.10.2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, wynosi 730,00 zł za każdy procent stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu.

Mając powyższe na uwadze Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego i przyznał wnioskodawcy M. B. prawo do jednorazowego odszkodowania z tytułu wypadku przy pracy z dnia 18 kwietnia 2014 roku za doznany 55 % uszczerbek na zdrowiu w kwocie 40.150 zł o czym orzekł w sentencji wyroku.